

Vlaams
Parlement

stuk **819** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 11 oktober 2011 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Groenboek over een nieuw industrieel beleid voor Vlaanderen

ingediend door de heer Kris Peeters,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium,
Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heer Filip Watteeuw, mevrouw Güler Turan
en de heer Matthias Diependaele

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
mevrouw Fientje Moerman, de heer Herman Schueremans;
de dames Kathleen Deckx, Mia De Vits;
de dames Vera Celis, Lies Jans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Stukken in het dossier:

- 819** (2010-2011) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2: Verslag over gedachtewisselingen

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie organiseerde over het groenboek over een nieuw industrieel beleid voor Vlaanderen een aantal gedachtewisselingen (zie *Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 819/2). Op 3 maart 2011 hield de commissie een afsluitend debat over het groenboek.

De heer *Filip Watteeuw* zegt dat het standpunt van zijn fractie uitgebreid terug te vinden is in de conceptnota die Groen! heeft ingediend en die voorgesteld werd op de commissievergadering van 17 februari 2011 (zie *Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 915/1).

Mevrouw *Güler Turan* meent dat een aantal elementen ontbreken: grondstoffenbeleid, energie-efficiëntie, het ‘cradle to cradle’-concept. Ze vraagt ook aandacht voor het onderwijsaspect. Om een getransformeerde industrie te kunnen opzetten is voldoende en goed opgeleid gekwalificeerd personeel nodig

Mevrouw *Lydia Peeters* zegt dat het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), waarin zeven concrete voorstellen worden gedaan, moet ter harte worden genomen bij de redactie van het uiteindelijke witboek. De SERV pleit onder andere voor een competentie- en arbeidsmarktbeleid op maat van de industrie als vierde pijler.

De heer *Bart Van Malderen* zegt dat het witboek een volgende stap in het denkproces moet zijn en dat alle sectoren en ook de sociale partners daarbij moeten worden betrokken. De techniek van de rondetafels is daarvoor aangewezen. Ook de innovatieregiegroepen hebben hun rol te spelen.

In het witboek moeten volgens de heer Van Malderen een aantal concepten, zoals ‘factory of the future’ en ‘lead plant’ verder worden verduidelijkt. Over dat soort begrippen blijken nogal verschillende visies te bestaan.

De spreker pleit voor een focus in het instrumentarium op transformatie. Onze industrie zal er in de komende decennia heel anders moeten gaan uitzien, als we economisch willen overleven. Onze samenleving heeft nood aan een dergelijke getransformeerde industrie om ons sociaal stelsel te beschermen. Er is al tientallen jaren geïnvesteerd in arbeidsproductiviteit en energiezuinigheid. Op dat vlak behoort Vlaanderen tot de top. Maar deze twee aspecten zijn onvoldoende. Er zijn ook nieuwe markten en nieuwe producten nodig. Voor een dergelijke transformatie moeten ook andere facetten worden bekeken: vergunningen, duurzame mobiliteit, infrastructuur, energiekosten, ‘cradle to cradle’-toepassingen enzovoort.

Wat het kostenplaatje betreft, mogen kosten niet worden gereduceerd tot loonkost. Ook de energiekost, de transportkost en de prijs van de grondstoffen moeten in rekening worden gebracht.

Ten slotte zegt de heer Van Malderen dat dit verhaal ook in een bredere Europese context moet worden geplaatst. Er moeten voor de transformatie ook Europese middelen kunnen worden aangesproken.

De heer *Matthias Diependaele* zegt dat het witboek een en ander verder moet concretiseren in samenspraak met de sectoren en de sociale partners.

De heer Diependaele wijst op het belang van de band tussen onderwijs, innovatie en ondernemerschap enerzijds en de arbeidsmarkt anderzijds. Dit moet zeker aan bod komen in die verdere concretisering.

Een aantal zaken kan de overheid zelf doen: het vergunningenbeleid, de beperking van de administratieve overlast, de samenwerking tussen de verschillende departementen,

exportgerichtheid ondersteunen, uitbouwen van de Vlaamse economische diplomatie via de Vlaamse vertegenwoordigers.

Innovatie moet outputgedreven zijn. De investeringen die de overheid doet op het vlak van innovatie, moeten volgens de heer Diependaele zoveel mogelijk leiden tot projecten die kunnen gevaloriseerd worden. Dat betekent dat er aandacht moet zijn voor de mobiliteit van onderzoekers en dat er verder moet worden gewerkt aan de implementatie van het rapport-Soete op het vlak van vereenvoudiging van het instrumentarium en van internationalisering. Verder moeten proeftuinen goed worden geconcipieerd en moet er aandacht zijn voor innovatief aanbesteden.

De spreker zegt dat de Vlaamse industrie wordt aangedreven door de kmo's. Er moet daarom ook aandacht zijn voor de Europese 'Small Business Act'. Het is ook belangrijk dat de kmo's toegang hebben tot de instrumenten die de Vlaamse overheid heeft opgezet.

Ten slotte stelt de heer Diependaele vast dat de Vlaamse concurrentiekracht beter kan. De arbeidsproductiviteit kan heel wat achterstand reduceren, maar dat is geen oneindig gegeven. Er moet in dialoog worden getreden met de federale overheid zodat de federale maatregelen ten dienste komen te staan van Vlaamse bevoegdheden zoals het arbeidsmarktbeleid.

De heer *Ivan Sabbe* zegt dat de uitwerking van het nieuw industrieel beleid een erg traag proces is. De staten-generaal van de industrie dateren al van februari 2010 en tot nu toe is er nog maar weinig concreet gebeurd. De sectorfederaties hebben er tijdens de gedachte-wisselingen over dit groenboek op aangedrongen dat de Vlaamse overheid snel tot actie zou overgaan. Die sectorfederaties vinden ook dat er in het groenboek te weinig aanknopingspunten zijn met de witboeken die zij zelf hebben opgesteld. Hetgeen zij vragen is te weinig in dit groenboek vertaald. Ook de SERV vraagt een geïntegreerd meerjarenactieplan, waarin de effectieve stappen met een tijdspad en een budgettaire omkadering worden uitgetekend. De spreker hoopt dan ook dat met die opmerkingen zal worden rekening gehouden in het witboek, waarin concrete maatregelen moeten worden uitgewerkt. De Vlaamse Regering moet rekening houden met de bestaande beleidsinstrumenten, die moeten worden geïntegreerd in de planmatige aanpak van het transformatieproces.

De spreker pleit voor een transformatie van de industrie in het kader van marktgedrevenheid.

Hij klaagt ook de besparingen die deze Vlaamse Regering heeft doorgevoerd op het vlak van onderzoek en ontwikkeling aan. De fractie van de heer Sabbe is geen voorstander van subsidies maar is toch van oordeel dat de ondersteuning van innovatie tot de opdracht van de Vlaamse overheid behoort.

De heer Sabbe vraagt ook aandacht voor een goed algemeen ondernemersklimaat. Daarbij moet er aandacht zijn voor loon- en energiekosten en voor fiscaliteit. Productiviteitsoffensieven moeten dienen om de hoge loonkost te neutraliseren. Als de ondernemingskosten niet onder controle kunnen worden gehouden, is er een groot probleem.

Er is volgens deze spreker ook een vereenvoudiging en versnelling van de vergunningsprocedures nodig. Het groenboek heeft te weinig aandacht voor een drastische vereenvoudiging van die administratieve lasten. Bouw- en milieuvergunningen zijn een Vlaamse materie, dus daar kan Vlaanderen zelf voor zorgen.

De heer Sabbe is ook van oordeel dat er in het groenboek te weinig aandacht is voor de problematiek van de knelpuntberoepen en het afstemmen van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Er moet ook een gericht en strikt activeringsbeleid zijn. Het vinden van geschikt personeel is immers cruciaal voor de beoogde transformatie.

Ten slotte stelt het lid dat de industrie van de Vlaamse Regering een duw in de rug verwacht en dat een kader wordt gecreëerd waarbinnen het transformatieproces kan worden versneld.

De heer *Robrecht Bothuyne* zegt dat alle sectoren het initiatief van de Vlaamse Regering over het nieuw industrieel beleid hebben verwelkomd. Geheel terecht wordt door de sectoren gewezen op het belang van een arbeidsmarktbeleid dat gericht is op talenten en competenties en op een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Dit is een vierde noodzakelijke pijler voor het beleid, naast de drie andere pijlers die het groenboek naar voor schuift (fabriek van de toekomst, industrieel innovatiebeleid, infrastructuurbeleid).

Daarnaast moet er een efficiënter vergunningenbeleid komen en er moet ook efficiënter met de beschikbare ruimte voor ondernemingen worden omgegaan. Zo kan er snel nieuwe ruimte voor bedrijventerreinen worden gecreëerd.

De spreker pleit ervoor dat het TINA-fonds (TINA: Transformatie-, Innovatie- en Acceleratie) snel operationeel zou worden met een transparante procedure, zodat de beschikbare middelen op een efficiënte manier kunnen worden aangewend. Er moet ook worden geïnvesteerd in de ‘klassieke’ harde logistieke infrastructuur. Dat kwam in de gedachtewisselingen ook sterk aan bod. Ten slotte zegt de heer Bothuyne dat belangrijke randvoorwaarden, zoals fiscaliteit, loonkost en energiekost nog grotendeels op het federale niveau moeten worden geregeld. Het is dus belangrijk dat de Vlaamse Regering in overleg treedt met dat federale niveau, zodat de federale maatregelen maximaal worden afgesteld op de noden van het Vlaamse nieuw industrieel beleid.

De heer *Koen Van den Heuvel* stelt dat er inderdaad een vierde pijler in het nieuw industrieel beleid moet zijn rond talentenbeleid. Jongeren moeten gestimuleerd worden om wetenschappelijke en technische studierichtingen te volgen. Hiervoor moeten ambitieuze kwantitatieve doelstellingen worden vooropgesteld. De financiering van het hoger onderwijs is daarbij erg belangrijk. De budgetten moeten voldoende hoog zijn en een zekere deregulering van die sector dringt zich op, zodat hogescholen en universiteiten op zoek kunnen gaan naar bijkomende financieringsbronnen. De instellingen voor hoger onderwijs moeten daarvoor voldoende autonomie krijgen.

De heer Van den Heuvel wijst ook op het belang van het doorgroeien van bedrijven naar exportondernemingen. De Vlaamse export is veel te sterk geconcentreerd bij enkele grote spelers. Het is dus goed dat er overheidsprogramma's zijn die kmo's ondersteunen om tot een exportonderneming door te groeien.

De heer *Filip Watteeuw* zegt dat hij in dit debat op zijn honger blijft zitten. Nieuw industrieel beleid moet inspelen op marktdynamieken, maar er moet goed worden bekeken op welke van die dynamieken wordt ingespeeld. Er moet heel duidelijk worden geformuleerd waar Vlaanderen naar toe wil met zijn industrieel beleid. Vlaanderen moet een eigen concept ontwikkelen. Het volstaat dus niet om een simpele ophijsting van allerhande maatregelen te maken. Vertrekkend vanuit een duidelijke visie, moeten concrete acties worden voorgesteld, met verwijzing naar reëel bestaande voorbeelden uit de industrie. Hij zegt dat de conceptnota van zijn fractie vanuit die optiek geschreven is.

Mevrouw *Patricia Ceysens* is eveneens van oordeel dat in het groenboek een competentie- en arbeidsmarktagenda ontbreekt. Voor het overige is het teveel een inventaris van wat zij oud beleid, gebaseerd op een sectorale aanpak, noemt en is er te weinig een visie op hoe de transformatie in de praktijk zal worden gebracht.

De heer *Bart Van Malderen* zegt dat de noodzaak voor een nieuw industrieel beleid in Vlaanderen verder gaat dan het overstijgen van de economische crisis, waarvan de slui-

ting van Opel Antwerpen een gevolg was. Onze regio kent al decennia een proces van de-industrialisatie. Dat is voor een deel toe te schrijven aan de overgang naar een diensteneconomie, maar meer fundamenteel voor het draagvlak van de economie is dat die de-industrialisatie wijst op het wegvallen van industriële activiteit door delokalisatie. Het groenboek heeft de ambitie ervoor te zorgen dat er in Vlaanderen plaats is voor industrie, als basis voor welvaartscreatie.

Het lid onderschrijft de opmerking dat het groenboek te veel een beschrijvend karakter heeft, maar hij stelt dat het witboek veel concreter zal zijn in zijn voorstellen. Een aantal concepten zal duidelijker en preciezer moeten worden gedefinieerd. Hier krijgt het Vlaams Parlement een unieke kans om zelf een inbreng te doen in dat witboek.

De heer *Robrecht Bothuyne* vult aan dat die inbreng zal worden geconcretiseerd in een voorstel van resolutie, met suggesties aan de regering voor het witboek.

De heer *Ivan Sabbe* verduidelijkt het standpunt van zijn fractie. Hij stelt dat ondernemen een zaak is van de bedrijven en niet van de overheid. De overheid moet zorgen voor de infrastructuur, een minimale administratieve overlast, leefmilieuhandhaving en een degelijk arbeidsmarktbeleid. Zinnige regulering is nuttig, maar Vlaanderen wordt volgens de heer Sabbe door overdreven ‘regulitis’ gekenmerkt, hetgeen er ook voor zorgt dat bedrijven vertrekken.

De heer *Filip Watteuw* antwoordt hierop dat dit slechts gedeeltelijk waar is. De overheid moet wel degelijk keuzes maken in welke innovaties zij zal ondersteunen. Op die manier stuurt de overheid wel. Dat is ook een verwijt dat men het groenboek kan maken, namelijk dat er te weinig duidelijke keuzes in worden gemaakt op het vlak van versterking van marktdynamieken op basis van sterke punten van de Vlaamse industrie.

De heer *Koen Van den Heuvel* zegt op zijn beurt dat de zogenaamde ‘minimal state’ ook niet werkt. Flankerend beleid is een noodzakelijke voorwaarde net zoals competitiviteit, beheersbare loon- en energiekosten en beschikbaarheid van bedrijventerreinen noodzakelijke voorwaarden zijn om de economie te laten groeien. De overheid moet een aantal klemtonen kunnen leggen. Een eerste klemtoon is het competentiebeleid, waarbij de overheid een belangrijke rol speelt om er de krijtlijnen van vast te leggen, waarbij de band tussen onderwijs en economie duidelijker wordt gelegd. Een tweede klemtoon is het clusterbeleid, waarbij aan bepaalde sectoren extra stimuli worden gegeven. Een derde klemtoon is de focus op exportgedreven ondernemingen, waardoor sterke groeiers meer kansen worden gegeven.

De heer *Bart Van Malderen* zegt dat er een kamerbrede consensus is over het gegeven dat de vertaling van een aantal maatschappelijke doelstellingen te ver is doorgeschoten naar het opleggen van allerlei regels en dat het nodig is dat grondig bij te sturen. Men moet er zich echter wel van bewust zijn dat Vlaanderen één van de dichtstbevolkte regio's van de wereld is, waar de ruimte beperkt is. Dat betekent dat de inplanting van industrie anders zal moeten worden georganiseerd om de leefbaarheid te garanderen. Dat betekent dat regulering hoe dan ook noodzakelijk is.

De arbeidsflexibiliteit waarvoor wordt gepleit, bestaat volgens de heer Van Malderen in Vlaanderen al in ruime mate. Vlaanderen is de crisis goed te boven gekomen, onder andere door een flexibel systeem als de tijdelijke werkloosheid. Ook hier speelt de overheid, als financier van het systeem, een grote rol. Maar ook aan die flexibiliteit zijn limieten. Ook hier is een regulerende overheid dus nodig.

De heer *Matthias Diependaele* is er ook van overtuigd dat er aan de regulering moet worden gewerkt en dat het afleveren van vergunningen veel sneller zou moeten verlopen. Hij

vraagt zich echter af of dat wel thuishoort in dit groenboek over een nieuw industrieel beleid. Dat staat immers ook al in het regeerakkoord. Het Vlaams Parlement heeft daarover overigens al een reeks aanbevelingen gedaan, naar aanleiding van het debat in de Commissie Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Infrastructuurwerken.

De heer *Filip Watteeuw* sluit zich hierbij aan en zegt dat het debat over het nieuw industrieel beleid zich niet mag verengen tot een debat over vergunningen en reguleringen. Het gaat over veel meer. En hij hoopt dat dat zijn vertaling zal vinden in de resolutie die het Vlaams Parlement zal aannemen.

Patricia CEYSENS,
voorzitter

Filip WATTEEUW
Güler TURAN
Matthias DIEPENDAELE,
verslaggevers